

טעמורא

קטע משיחת כ"ק אדמו"ר על מנת ללמוד עם מקורבים באי בתי חב"ד

לרגל התחלת אמירת ותן טל ומטר בחו"ל, מצו"ב שיחה הדנה בזמן
שאלת גשמים בחצי כדור הדרומי

קופות הקיץ והחורף משתנים ממקום למקום בעולם; זמניהם של עונות
השנה בחצי כדור הדרומי שונים מזמניהם בחצי כדור הצפוני. כיצד ראוי
אפוא להכריע לגבי שאלת הגשמים שבתפילת העמידה?

הדעת נותנת שבכל מקום יש לבקש בהתאם לצרכי המקום באותה
עונה. אולם בסופו של דבר נקבע כי יש לנהוג בכל מקום כפי שנהוג
בארץ-ישראל.

מצות אהבת ישראל והזהירות מפני פירוד לבבות עולה על שאלת
הגשמים ששייכת גם באותם מקומות שבהם לא זקוקים לגשם באותו
זמן.

טעמורא

קטע משיחת כ"ק אדמו"ר על מנת ללמוד עם מקורבים באי בתי חב"ד

זמן שאילת גשמים בחצי כדור הדרומי

..כאן המקום להשלים מה שדובר בהתוועדות שלפנ"ז^[1] אודות החילוק שבין חצי כדור הצפוני לחצי כדור הדרומי בנוגע לחילוקים שבין חורף לקיץ, בקשר לאמירת "משיב הרוח ומוריד הגשם" "ותן טל ומטר" או "מוריד הטל" "ותן ברכה":

היות שזמני החורף והקיץ בחצי כדור הצפוני והדרומי אינם בשווה – נאמר בהתוועדות הנ"ל שהמושכל הראשון הוא שבכל מקום צריכים להתנהג בהתאם לצרכים דמקום זה, ולכן, כאשר שורר חורף בחצי כדור הדרומי, צריכים לומר שם "משיב הרוח ומוריד הגשם" "ותן טל ומטר" (היות שבמקום זה ישנו צורך בגשמים), אע"פ שבארץ ישראל (בחצי כדור הצפוני) אומרים בתקופה זו "מוריד הטל" "ותן ברכה", משום שבא"י תקופה זו היא תקופת הקיץ.

אבל, מובן שכוונת הדברים היתה רק לשם שקו"ט באופן ד"גדיל תורה ויאדיר", ואילו בנוגע לפועל – צריכים להתנהג בחצי כדור הדרומי כפי שמתנהגים שם מדורי דורות, ואין לשנות את המנהג המקובל (ובפרט שהדבר עלול לגרום להיפך קירוב לבבות).

ואע"פ שהסברא נוטה לומר שבכל מקום צריכים להתנהג בהתאם לצרכי המקום – הרי מפורש כבר בשו"ת הרא"ש^[2] שאע"פ שדעתו נוטה לומר שבאותם מקומות שזקוקים לגשמים בימות החמה שבא"י, צריכים לשאול שם על הגשמים, מפני שזהו הצורך דמקום זה, אעפ"כ – מסיים הרא"ש – היות שחבריו לא הודו לו, ובפועל נקבע המנהג לשאול על הגשמים בזמן ששואלים על הגשמים בא"י, הרי הוא מבטל את דעתו נגד המנהג.

והנה, אע"פ שישנם אחרונים הפוסקים נגד מנהג זה, היינו, שבכל מקום צריכים לשאול לפי צרכי המקום – הנה מאחר שבספרי האחרונים שפוסקים כן לא הובאו דעותיהם של כל גדולי ישראל שפסקו לנהוג בכל מקום כפי שנוהגים בא"י, מסתבר לומר שאחרונים אלו לא ראו פס"ד זה (מדלא הזכירו זאת), ואם

היו רואים זאת, יתכן שגם הם היו פוסקים כן.

...ועד"ז מובן בנוגע לענינו:

ישנו ספר "בית אברהם" ששם^[3] הובאו **בהרחבה** כל דעותיהם של גדולי ישראל ששקלו וטרו בענין זה. ועפ"ז – מאחר שבספרי האחרונים שפוסקים שבכל מקום צריכים להתנהג בהתאם לצרכי המקום **לא הזכירו** כמה ספרים המובאים בספר "בית אברהם" (הסוברים שבכל המקומות יש להתנהג כמו בא"י), מסתבר לומר שהם לא ראו מ"ש בספרים אלו, ולכן, אין להביא רא' מספרים אלו לא לכאן ולא לכאן.

ובנוגע לפועל: מאחר שכבר נקבע המנהג בזה – ע"פ פס"ד של גדולי ישראל, החל מהרא"ש וכיו"ב – להתנהג בכל המקומות כפי שנוהגים בא"י, אין לשנות ממנהג זה.

וכאמור לעיל – לכל לראש יש להזהר מענין של פירוד הלבבות (אם יאמרו שיש לשנות את המנהג שנקבע במקומות אלו), כי בנוגע לשקו"ט אודות שאילת גשמים באופן כך או באופן כך, הרי זה ספק אם ענין זה הוא מדאורייתא או מדרבנן (לכתחילה או גם בדיעבד, לעיכובא), אבל האיסור אודות ענין של **מחלוקת** – הרי זה בודאי מן התורה, כמ"ש "ולא יהי' קקורח וכעדתו" (ישנה שקו"ט אם איסור זה נמנה במנין המצוות, אבל לכל הדעות הרי זה אסור מן התורה^[4])!

אבל עדיין אינו מובן: לשם מה שואלים גשמים באותם מקומות שבהם לא זקוקים לגשמים באותו זמן, מאחר ששם תקופה זו היא תקופת הקיץ?!

והביאור בזה:

כשם שישנו ענין התפלה בנוגע לצרכי עצמו, כמו כן ישנו ענין התפלה בנוגע לצרכי העולם כולו, למרות שהוא בעצמו אינו צריך לדבר זה.

דוגמא לדבר: מסופר בגמרא^[5] ש"ר' חנינא בן דוסא הוה קא אזיל באורחא, אתא מיטרא, אמר לפניו: רבונו של עולם, כל העולם כולו בנחת וחנינא בצער, פסק מיטרא. כי מטא לביתי' אמר לפניו: רבונו של עולם, כל העולם בצער וחנינא בנחת, אתא מיטרא, זאת אומרת, שרחב"ד התפלל לגשמים מפני צרכי העולם כולו, למרות שהוא עצמו אינו צריך לגשמים (לפי שלא היו לו שדות^[6]).

ועד"ז בנוגע לענינו: למרות שבחצי כדור הדרומי לא זקוקים לגשמים בזמן הקיץ (שלחם), שואלים הם

גשמים מפני שזהו צורך רוב העולם – באיכות היינו, ארץ ישראל, וכן בבבל (שזהו המקום שבו נכתב תלמוד בבלי, ובו היו הגאונים וכו'), ושאר הארצות כיו"ב.

(משיחת א' דר"ח אלול, התוועדויות ה'תשמ"ב חלק ד' עמ' 2119.
לשלמות העניין ראה גם שיחת א' דר"ח חשון
ה'תשמ"ג עמ' 387 ושערי הלכה ומנהג חלק א' ע' קנ"ט ואילך)

- ^[1] שיחת ט"ו באב סי"ג
- ^[2] תשובה י' כלל ד'
- ^[3] ע' 34 ואילך
- ^[4] ראה לקו"ש ח"ח ע' 104
- ^[5] תענית כד, ב
- ^[6] פרש"י שם